

stamwoord/werkwoord ה כ ח / K Σ H met de betekenis:

verhullen

Het bereik van het Hebreeuwse woord:

Het werkwoord komt vooral voor in de Piëel, enkele keren in de Pual en de Hithpaëel en twee keer in de Qal en de Niphal.

Er zijn vijf afgeleide zelfstandige naamwoorden.

Net als bij een aantal andere Hebreeuwse woorden speelt ook hier de verwisseling van de derde medeklinker, de ה He, met de א / Aleph.

Daarom moet hier het zelfstandig naamwoord אָהָרָה / KeΣΣé' genoemd worden.

Alle lexica nemen vooral om etymologische redenen aan, dat dit woord een homoniem is. Het staat op zichzelf en is verder niet van een Hebreeuws stamwoord af te leiden en er zijn ook geen andere woorden van afgeleid. De betekenis is 'troon', 'zetel'¹. We bespreken daarom dit woord in dit onderzoek verder niet.

Het werkwoord.

We beginnen deze bespreking met de vervoeging, waarin dit werkwoord hoofdzakelijk voorkomt:

De Piëel.

De lexica openen hun artikel met de betekenis 'bedekken'(GB 'bedecken'; KB 'cover'). Mensen, het gezicht, de ogen, de huid, de naaktheid en zelfs het bloed kunnen bedekt worden, maar ook het altaar, een kruik en de misdaad. Als belangrijk accent wordt aan deze betekenis dikwijls de notie 'verhullen' toegevoegd. Er wordt dan ook van een overdrachtelijke betekenis gesproken: iets verheimelijken, toedekken.

In bijna alle teksten wordt ook genoemd waarmee iets bedekt wordt: met kleden, een (vet)net, melaatsheid, , met dieren, mensen. ,met duisternis, met een wolk, met schande.

Dat het hier om de Piëel gaat, betekent, dat het Hebreeuws een *intensieve betekenis* laat horen. De basisbetekenis zouden we dan moeten tegenkomen in de Qal.

Maar eerst volgen hier enkele teksten waarin dit werkwoord in de Piëel op een veelzeggende manier gebruikt wordt.

Gen.9:23:

St.V.: en zij *bedekten*² de naaktheid huns vaders.

Gen.18:17:

St.V.: En de HEERE zeide: Zal Ik voor Abraham *verbergen*³ wat ik doe?

Ex.15:10:

1. Beter: stoel.

2. De LXX kiest hier voor σὺνκαλύπτω / sunkaluptoo.

3. De LXX: heeft hier κρυπτοω / kruptoo.

St.V. Gij hebt met uw wind(רוּחַ / RoeWàCH⁴) geblazen⁵, de zee heeft hen *bedekt*⁶.

Lev.13:12:

St.V.: en de melaatsheid het gehele vel *bedekt heeft*⁷.

Gen.37:26:

St.V.: Toen zei Juda tot zijn broeders: Wat gewin zal het zijn dat wij onze broeder doodslaan⁸ en zijn bloed *verbergen*⁹ - bedekken heeft hier de strekking van ver-dekken;

Ps.85:3:

St.V.: Gij hebt al hun zonden *bedekt*.¹⁰

De Qal:

Deze komt alleen voor in de vorm van het participium activum en passivum en slechts in 3 teksten: Ps.32:1; Spreuk.12:16 en 23. Omdat in de Piëel geen participiumvormen voorkomen, voegen sommige lexicata deze participiumvormen van de Qal toe aan de Piëel. De vertaling luidt dan: 'bedekkende' of 'bedekt'. We gaan de teksten na:

Ps.32:1:

St.V.: Welgelukzalig is hij wiens overtreding vergeven, wiens zonde *bedekt* is. De Hebreeuwse zin bestaat uit vijf korte woorden:

אֲשֶׁרִי / àSCH^eRéJ : gelukkigwens

נֶשְׂוִי / NeSoeWJ¹¹: hoog-heen-gedragen wordende¹²

פֶּשַׁע / PèSCHàNG: afvalligheid -

-
4. Het grote woord, dat meestal met 'geest' wordt vertaald, maar eigenlijk met 'wind' te maken heeft en dus met 'lucht-beweging', met 'beluchten'; zie daar.
 5. Hebr. נָשַׁף / NáSCHàPH, dat als werkwoord alleen maar hier en in Jes.40:24 voorkomt. Het daarvan afgeleide zelfstandige naamwoord נֶשֶׁף / NèSCHèPH wordt meestal met (avond-/morgen-)schemering vertaald en soms met donker(Spr.7:9, waar de LXX σκοτος / skotos heeft). Ook verwant is het woord יְנִישׁוּף / JàN^eSCHoeWPH, dat een woestijnvogel aanduidt. Het werkwoord is verwant met een ander werkwoord נָשַׁב / NáSCHàB, dat in de Qal alleen in Jes.40:7 voorkomt en daar 'waaien' betekent, in de Hiphil behalve in Ps.147:18('doen waaien') alleen nog in Gen.15:11, waar het vaak met 'wegjagen' (St.V.,NBG) wordt vertaald, maar de vertaling 'wegwaaien'(trans.) goed mogelijk is. Het werkwoord נָשַׁף / NáSCHàPH kan dan 'inwaaien' (de LXX heeft in Ex.15:10 ἀποστελλω / apostelloo = afzenden) worden en het zelfstandig naamwoord נֶשֶׁף / NèSCHèPH heeft betrekking op een 'inwaaiing', die zowel bij de dageraad als bij het vallen van de avond behoort.
 6. De LXX: καλυπτω / kaluptoo.
 7. De LXX: idem.
 8. Hebr. הָרַג / HáRàG: doden, vermoorden.
 9. De LXX: κρυπτω / kruptoo.
 10. De LXX: καλυπτω / kaluptoo.
 11. Een bijzondere vorm van het part.passivum vvan de Qal van het werkwoord נָשַׁא / NáSá', waarbij de slot א / ' (Aleph) is veranderd in een י J (Jod). Zie Grammatica van Ges.Buhl-Kautsch-Cowley § 75 qq.
 12. Algemeen wordt dit werkwoord vertaald met 'dragen' en 'heffen'. Omdat in het Hebreeuwse woord ook een richting wordt aangeduid, vertalen we dit werkwoord met 'hoog-heen-dragen' - zie de bespreking aldaar.

כְּסוּי / KeΣoeWJ¹³ : *bedekt wordende*

חֶטְאָה / CHæTHá'áH: *verwaarding*¹⁴.

Om er betekenis aan te verlenen kunnen we in het Nederlands een bijzin gebruiken. Zo'n bijzin luidt dan: als (of; omdat!) hoog-heen-gedragen-wordt (een) afvalligheid, als (of omdat!) bedekt wordt (een) verwaarding. De vraag is of we hier de Qal moeten/kunnen laten horen in het Nederlands. Voor de beantwoording van deze vraag gaan we ook de twee andere teksten na, waar deze vorm voorkomt:

Spreuk.12:16:

St.V.: De toorn des dwazen wordt ten zelfden dage bekend;
maar wie kloekzinnig is bedekt de schande.

We gaan het Hebreeuws weer woord voor woord na:

אָוִיל / 'éWieJL: een domme:

בְּיוֹם / BəJóWM: op de dag (nog)

יִנְדַע / JiWWáDàNG: is-aan't-volkend¹⁵-worden

כְּעָסוּ / KəNGeΣóW: het-hartzeer-zijner;

וְכִסָּה / WeKoΣèH: *bedekkend* (is)

קָלוּן / QáLóWN: beschimping

עָרוֹם / NGáRoeWM: een-slimme.

Spreuk.12:23:

St.V.: Een kloekzinnig mens bedekt de wetenschap;
maar het hart der zotten roept dwaasheid uit.

We gaan ook hier het Hebreeuws weer na:

אָדָם / 'áDám: een-aardling¹⁶

עָרוֹם / NGàRoeWM: een slimme

כִּסָּה / KoΣèH: *bedekkende*

דַּעַת / DàNGàT: volkennis;

וְלֵב / WeLéB: en-het-hart-van

כְּסִילִים / KeΣieJLieJM: slaplendigen¹⁷

יִקְרָא / JiQ^oRá': is-aan't-roepen

אֲוִלָּת / 'iWWèLèT: domheid.

In de eerste plaats blijkt hoe belangrijk voor de interpretatie de vaststelling van de precieze inhoud van elk woord is: "dwaas" (St.V.¹⁸) is wat anders dan

13. Zie voor de grammaticale vorm voetnoot 2. Het enige verschil is, dat hier de letter Hé (ה / H) in een י / J (Jod) veranderd is.

14. Dit woord wordt meestal met 'zonde' vertaald. het gaat om gedrag dat de waarde van verhoudingen of van bedoelingen ontkent of schendt; daarom 'ver-waarding', zie daar.

15. Het Hebreeuwse werkwoord יִנְדַע / JáJàNG wordt in het Nederlands beter weergegeven met 'volkennen', dan met 'kennen'; zie bij 'volkennen'.

16. Het Hebreeuwse woord is verwant met אָדָמָה / 'æDámÁM, dat met aarde/akker wordt vertaald. Beiden woorden zijn echter bovendien waarschijnlijk verwant met het woord voor rood: אָדָם / 'æDóm, waarvan ook het woord voor bloed דָּם / Dám is afgeleid.

17. In dit Hebreeuwse woord klinkt het woord 'lende/lendenen' door; 'lenden-slapte', zie daar.

18. Maar ook: NBG, Koster, ML: Narr, BR: idem.

‘dom’; “toorn”(St.V.¹⁹) anders dan ‘hartzeer’ en “kloekzinnig”(St.V.²⁰) anders dan ‘slim’.

In de tweede plaats blijkt in al deze teksten een overdrachtelijk gebruik van het woord.

Zo gelezen wekken deze teksten de indruk, dat het meer om *toe-* of *af-*dekken gaat, dan om *be-* of *ver-*dekken, meer om *om-*hullen dan om *ver-*hullen. Als antwoord op de eerder gestelde vraag kan hier kan dus de basisbetekenis van de Qal aangehouden worden.

De Niphal:

Deze vervoeging komt maar twee keer voor: in Jer.51:42 en Ez.24:8. Uit beide teksten blijkt dat het hier eerder gaat om de pasieve vorm dan om de reflexieve vorm van de Qal en dus van de basisbetekenis.

De Pual

is de passieve vorm van de Piëel en komt meerdere keren voor, steeds in een samenhang die vergelijkbaar is met die van de Piëel. Zo lezen we in Ps.80:11:

Verhuld worden de bergen in-haar-schaduw.

De Hithpaëel

is de reflexieve vorm van de Piëel. Zo lezen we in Gen.24:65:

..... daarop nam zij (Rebecca) de sluier en bedekte zich.

De afgeleide zelfstandige naamwoorden.

1. כְּסוּי / KeΣoeWJ

komt maar twee keer voor, n.l. in Num.4:6 en 14, waar over een ‘dekkleed’ van dassenvellen (St.V.) wordt gesproken dat bij het trekken als bescherming over de ark en over het altaargerei moet worden gelegd.

2. כְּסוּת / KeΣóWT

Het komt meerdere keren voor. Het gaat steeds om de bedekking met een kleed of met kleding. Dat geldt ook voor Gen.20:16, waar Abimelech, toen hij Sara bij Abraham terugbracht, tot haar zegt:” zie hij zij u een *bedekking* der ogen”.

3. מְכַסֶּה / Mik^eΣèH

Het woord wordt meestal gebruikt voor kleden die de tabernakel moeten bedekken, gemaakt van vellen of huiden. Alleen in Gen.8:13 wordt het gebruikt voor de afdekking van de ark. In deze vorm klinkt duidelijk de basisbetekenis van de Qal door.

4. מְכַסֵּה / MeKàΣΣèH.

De verdubbeling van de derde medeklinker, de middelste van het stamwoord, de Samek, wijst op een afleiding van de Piëel. Het woord komt vier keer voor. Om te beginnen in Jes.14:11 en 23:18, waar het meestal met ‘bedekking’ wordt vertaald; heeft resp. betrekking op gewormte dat iemand in de aarde bedekt en op bekleding van mensen. In Ez.27:7 gaat het over een

19. NBG: ergernis, Koster: krenking ML: Zorn; BR Verdrusz.

20.NBG: schrande, Koster: idem; ML: klug; BR: idem.

‘bedekking’ op een schip; het is te vergelijken met het vorige woord²¹, vgl. ons ‘dekzeil’. in Lev.9:19 gaat het over de bedekking die over het binnenlijf²² ligt.

5. כָּסָה / KèΣè’.

Het komt twee²³ keer voor: in Ps.81:4, waar de slotmedeklinker een Hé (ἦ H) is en het woord parallel staat met ‘nieuwe maan’; en in Spreuk.7:20, waar de betekenis niet direct uit de context afgeleid kan worden en de Statenvertaling: ‘te bestemder tijd’ vertaalt en het NBG met ‘vollemaan’.

Verantwoording van onze vertaling.

Voor de weergave van dit Hebreeuwse stamwoord laten we ons leiden door twee overwegingen.

In de eerste plaats dient het Nederlandse woord zo goed mogelijk aan te sluiten op de betekenisvelden van de Piëel van het werkwoord, omdat deze vervoeging verreweg het frequentst voorkomt. Zaken worden niet alleen ergens achter of onder aan het gezicht onttrokken, ze worden daardoor ook afgeschermd en beschermd, maar ze kunnen er ook onwaarneembaar gemaakt worden, alsof ze er niet zijn; ze zijn er wel, maar heimelijk.

De tweede overweging is deze: omdat er zowel in het Hebreeuws als in het Nederlands meerdere woorden voorkomen met (vrijwel!) dezelfde betekenis - de zogenaamde synoniemen dus - moeten we die enerzijds nagaan op de onderlinge betekenisverschillen en anderzijds van ieder woord nagaan hoe centraal en uitgebreid ze in beide talen functioneren.

T.a.v. het Nederlands dienen we om te beginnen na te gaan of er nog andere Nederlandse woorden min of meer synoniem zijn aan ‘bedekken’ en ‘verhullen’ en dus overwogen kunnen worden voor de vertaling van dit Hebreeuwse woord. Woorden die daarvoor in aanmerking komen en ook b.v. in van Dale gebruikt worden om de betekenis van elke van beide te beschrijven, zijn:

‘beschutten’ en ‘beschermen’:

zowel het kernwoord ‘schut’ als het kernwoord ‘scherm’ heeft een te specifieke betekenis om als weergave van het Hebreeuwse woord te kunnen dienen;

‘verheimelijken’ en ‘verbergen’:

doordat de kernbegrippen van beide werkwoorden een heel andere structuur en functie in het Nederlands hebben dan die van de tot nu toe genoemde woorden, komen ook deze woorden niet in aanmerking.

Vervolgens moeten we een keuze maken tussen twee woorden, die het meest in aanmerking komen en reeds in de lexica naast elkaar gebruikt worden: ‘bedekken’ en ‘verhullen’, waarbij dan bovendien de kernbegrippen ‘dek’ en ‘hul(le)’ dienen te worden betrokken en het gebruik van andere

21.Om die reden wordt dit woord als conjectuur voorgesteld in BHK.

22.Hebr.: קָרַב / QèRèB; het wordt hier meestal met ingewanden vertaald, maar het duidt het hele binnenste lijf aan. Het heeft dezelfde stam als het werkwoord קָרַב / QáRàB, dat gewoonlijk met ‘naderen’ vertaald wordt, maar dus eigenlijk een pregnantere betekenis heeft: tot op het lijf naderen: lijf-naderen; i.p.v. binnenlijf zou ook naderlijf overwogen kunnen worden; zie daar.

23.Enkele lexica vermelden nog de tekst Job.26:9, waar het eveneens met een slot Hé voorkomt en als conjectuur voorgesteld wordt i.p.v. het woord כָּסָה / KìΣΣéH, dat identiek is met het woord כִּסֵּא / KìΣΣé’, dat ‘troon’ betekent. Deze conjectuur is onnodig.

voorvoegsels/voorzetsels dan 'be-' en 'ver-' nagegaan dienen te worden. Voordat we daarover beslissingen konden nemen, werden de synoniemen in de Hebreeuwse taal van TeNaCH op een rij gezet²⁴.

1. הָפָה / CHÁPHÁH: het komt betrekkelijk weinig voor. de Piëel komt voor in II Kron.3:5-9 en kan daar het beste met 'overtrèkken'²⁵ worden vertaald. Het bekende woord הָפָה / CHoePPÁH, dat in de betekenis van 'bruidtent'/'-baldakijn' in TeNach maar twee keer voorkomt (Joël 2:16 en Ps.19:6) en verder alleen nog Jes.4:5, kan met 'overtreksel' vertaald worden.
2. הָטַף / NGÁTHÁH: dit woord is qua betekenis vergelijkbaar met הָטַף / KÁΣÁH, maar kent maar één afgeleid zelfstandig naamwoord, dat bovendien maar één keer voorkomt. Ook het gebruik blijft specifiek tot kledij beperkt. In het Engels kiest KB hier voor 'wrap' en 'enwrap', het Nederlandse 'wikkelen' en 'inwikkelen'²⁶. Die keuze nemen we hier over.
3. הָטַף / NGÁTHÀPH: het is een specifiek woord, dat maar enkele keren voorkomt²⁷. Voor de weergave daarvan zal ook een specifiek en minder gebruikelijk Nederlands woord gezocht moeten worden, dat bovendien nog kan meeklinken in de naam van een dier, dat meestal met vleermuis wordt vertaald.
4. הָלַף / NGÁLÀPH; het komt weinig voor. Qua betekenis impliceert de handeling dat iets ook onmachtig²⁸ wordt. Het Nederl. 'inpakken' of ook 'invouwen' (ook mogelijk als weergave van het voorgaande woord) brengt het Hebreeuws dichterbij.
5. כָּפַר / KÁPHÀR is een groot woord. Het wordt weliswaar vaak met 'bedekken' vertaald, maar de lexica vermelden als tweede en specifieke betekenis 'bestrijken' (Eng. smear). en als overdrachtelijke betekenis 'verzoenen'. Of het begrip 'bedekken' hier voldoende correspondentie heeft met het Hebreeuws is te betwijfelen²⁹. Hullen en verhullen komen sowieso niet in aanmerking.

Vanuit dit overzicht wordt duidelijk dat we voor de weergave van het

24. De woorden die te maken hebben met de betekenis 'verbergen' laten we hier achterwege. De LXX kiest vooral deze woorden voor de vertaling van het Hebreeuwse woord, n.l.

καλυπτω / kaluptoo en κρυπτω / kruptoo.

25. We maken hier gebruik van een typisch Nederlandse constructie, waarbij door het verplaatsen van de klemtoon naar voren, de betekenis sterk verandert: b.v. óverlopen tegenover overlópen; óverwerken tegenover 'zich overwèrken' enz. Bovendien heeft het Nederlands begrip 'trekken' - net als een aantal andere woorden, zoals 'gaan', 'lopen' brengen', 'drijven' etc. - op zichzelf en vooral door de vele voorvoegsels en voorzetsels zo'n ruime gebruiksmogelijkheid met zo'n sterke verscheidenheid aan betekenissen en zelfs aan elkaar tegengestelde betekenissen, dat we het bij de vertaling van het Hebreeuws afhankelijk van het voorvoegsel/voorzetsel voor verschillende Hebreeuwse woorden kunnen c.q. moeten gebruiken.

26. Het Nederlandse 'ontwikkelen', dat vanwege het voorvoegsel 'ont' een tegengestelde betekenis heeft, kan dus nog vorr de weergave van een ander Hebreeuws gekozen worden; zie voetnoot 14.

27. Er is ook sprake van een homoniem, dat ook weinig voorkomt en de betekenis van 'zwak-zijn' heeft.

28. Vergelijk de vroige voetnoot.

29. De eigenlijke betekenis heeft te maken met 'ergens iets *tegenaan* brengen'. We bespraken dit woord uitvoerig onder 'betegenen', gevormd naar analogie van het Duitse 'begeggen'.

Hebreeuwse כָּסָה / ΚάσάΗ moeten kiezen tussen ‘bedekken’ en ‘verhullen’. We kozen voor ‘verhullen’, omdat daarmee de betekenisvelden van de Piëel volledig kunnen worden weergegeven en omdat het kernbegrip ‘hul(le)’ in het Nederlands een beperktere functie heeft dan het begrip ‘dek’ en beter correspondeert met het Hebreeuws.

Het bereik van het Nederlandse woord.

Van Dale noemt als eerste het woordje ‘hul’, dat vooral een muts aanduidt, maar ook bekleding, omhulling betekent.

Daarna volgt het werkwoord ‘hullen’, dat ook reflexief gebruikt wordt: ‘zich hullen (in)’.

Het werkwoord ‘omhullen’ is veel gebruikelijker in het Nederlands; het wordt op twee manieren omschreven: “aan alle kanten bedekken” en “(fig.)afsluitend omgeven, voor het oog bedekken”. Het woord ‘omhulling’ betekent zowel het omhullen als dat wat omhult. Het woord omhulsel betekent wat dient om te omhullen. De uitdrukking ‘stoffelijk omhulsel’ heeft in sommige streken de betekenis van het gestorven menselijk lichaam.

Het werkwoord ‘verhullen’ kent een specifiek gebruik en wordt omschreven met “door omhullen aan het gezicht onttrekken”, maar wordt vooral figuurlijk gebruikt. Daaraan ontleend is het zelfstandig naamwoord ‘verhulling’ met de betekenis ‘het verhullen’.

Etymologisch is het woord ‘hul’ reeds in de Middeleeuwen navijbaar.

De vernderlandsing van het Hebrteeuwse woord.

Het werkwoord:

in de Qal: omhullen³⁰;
in de Niphal: omhuld worden;
in de Piëel: verhullen;
in de Pual: verhuld worden;
en in de Hithpaëel: zich verhullen.

De zelfstandige naamwoorden:

1. כְּסוּי / ΚεΣοεWJ: hulle - bescherming van de tabernakel en haar gerei.
2. כְּסוּת / ΚεΣóWT: verhulling.
3. מְכֻסָּה / MiK^eΣèH: omhulling.
4. מְכֻסֵּה / MeKâΣΣèH: omhulsel.
5. כְּסָא / ΚèΣè’. gezien de betekenis van het werkwoord, zou ‘nieuwe maan’ voor de hand liggen, dus: de verhulde (maan).

De gevolgen voor het taalgebruik en de betekenis.

Voor het taalgebruik in een volgens deze werkwijze gerealiseerde vertaling van TeNaCH betekent dit, dat het Nederlandse ‘hul’, ‘hulle’, ‘om-, in-, verhullen’ bij de weergave van andere Hebreeuwse woorden wordt vermeden.

Meer dan b.v. bij het woord ‘bedekken’ klinkt in het Nederlandse ‘ver-,in-, en omhullen’ datgene door, waarmee dat gebeurt. Het is ook een vollediger

30. Vanwege de context is de overweging begrijpelijk dat het als een participium van de Piëel wordt beschouwd. Echt onontkoombaar is het echter o.i. niet.

handeling, dan b.v. 'bedekken'. En het gaat in het Hebreeuws juist om het geheel omgeven van zaken, om het geheel aan het oog onttrekken. Zoals in het Hebreeuws de Piëel zo is in het Nederlands de vorm 'ver-hullen' het meest gebruikt; en daarin speelt het figuurlijke/overdrachtelijke gebruik steeds door.

De gevolgen voor de theologie.

Heeft dit Hebreeuwse woord in TeNaCH een functie in theologisch geladen passages? Het is in ieder geval sterk instrumenteel, ook wanneer het voorkomt in verband met de tabernakel, het altaar en de tempel. Omdat dit woord daar voorkomt ter aanduiding van de functie van de gordijnen³¹, doet het mee met alle woorden die aangeven, dat die-JHWH-van-Israël een *voor mensenogen verborgen, zich verhullende God* is. In het NT horen we Jezus in Matth.6:4 dan zeggen: "..... uw vader, die in het verborgen³² ziet Die zal het u in het openbaar vergelden".

Ook heeft dit woord een functie in de houding van God en mens t.o.v. kwaad, schending en schuld. Een voorbeeld daarvan is Spreuken 10:12:

Verweigering³³ verheftigt³⁴ twisten;

en-op een-al-afheid-van~afvalligheden: (die)verhult minne.

Deze tekst wordt geciteerd door Jacobus als de laatste woorden van zijn brief in 5:20: wie een zondaar van de dwalings zijns wegs bekeert zal een ziel van de dood behouden en *menigte der zonden bedekken*. Het hebr.woord wordt hier door het Griekse *καλυπτω* / kaluptoo vertaald. Nog vollediger wordt Spr.10:12 door Petrus geciteerd in I Petr.4:8: Maar vooral hebt vurige liefde tot elkander; want de liefde zal menigte van zonden bedekken. Noch in het NT, bij de kerkvaders, noch bij de Rabbijnen wordt deze tekst uit Spreuken vaak geciteerd en zeker niet in de context van de goddelijke vergeving. Toch is er een verband: wie geen liefde betoont t.o.v. een ander en diens falen daarmee niet bedekt, sluit zich zelf ook af van de liefde van God: zie de bekende gelijkenis van Matth.18:35. Het bovenstaande is ontleend aan het des betreffende artikel van A.Oepke in ThWNT. Zijn conclusie is: "It expresses the general view of the NT that the free grace of God, while it excludes the thought of merit, *leaves intact the basic norm of punishment and reward*". Die conclusie is kennelijk gebaseerd op de uitleg van de gelijkenis in Matth.18. Ten eerste is het de vraag of dat de intentie van deze gelijkenis is, Maar in de tweede plaats is er geen enkele reden deze gelijkenis te betrekken op de twee genoemde teksten, waarin Spreuken 10:12 geciteerd wordt. Anders dan Oepke stellig meent, dient hier I Cor.13:7 o.i. juist wel een rol te spelen. Het heeft er alle schijn van, dat in de opvatting van Oepke(en velen met hem) de *goddelijke* vergeving van zonden volstrekt van zoenoffers c.q. van Jezus Christus als zoen offer *afhankelijk* is. De geciteerde teksten uit het NT, die op hun beurt een tekst als Spreuken 10:12 aanhalen,

31.Hebr. *יְרִיעָה* / JeRieJNGáH: een op zichzelfstaand zelfstandig naamwoord.

32.Grieks: *εν τω κρυπτω* / en tooi kruptooi; het is de vraag welk Hebreeuws (c.q. Aramees) woord hier ingevuld dient te worden. De uitgave van The Trinitarian Bible Society, London: "The New Testament in Hebrew and English" vertaalt: *בִּסְתֵר* / BâSéTèR.

33.Het Hebreeuwse woord *שִׁנְאָה* / SCHiN^oáH kan beter met verweigering, dan met 'haat' vertaald worden - zie daar.

34.De Pileel van het Hebr. woord *עוֹר* / NG W R, dat met het nederlandse 'heftig zijn' correspondeert.

maken met andere teksten duidelijk, dat deze opvatting theologisch ter discussie dient te worden gesteld. Het *verhullen* van de afvalligheden congrueert hier met het 'bedekken' c.q. het 'betegenen' van de schuld door het betegenen van de 'tegenplaat' (het verzoendeksel) boven de ark in de tabernakel en in de tempel.

In Jes.51:16 tenslotte is het Gods hand die Israël beschermend verhult temidden van de mensen en hun naties.